

ЖИНОЙ АКТИВЛАРНИНГ ТУШУНЧАСИ ВА УЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ ТАБИАТИ

Аҳмадов Алимардон Ахмадович

Ўзбекистон Республикаси Ҳуқуқни муҳофаза қилиш академияси

Марказ катта прокурори

Сўнгги йилларда иқтисодиётнинг глобаллашуви, Ўзбекистоннинг бошқа давлатлар билан нафақат сиёсий, балки иқтисодий ҳамкорликнинг ривожланиши, мамлакатимизнинг тадбиркорлик субъектлари ҳамда фуқароларининг чет давлатларда мол-мулкларга эга бўлишларига имконият яратмоқда.

Иқтисодий ривожланиши билан бир вақтда жамиятдаги товар-пул муносабатлари, молия соҳасига таҳдид солаётган давримизнинг муаммоларидан бири – бу жаҳон молия тизимининг криминаллашув жараёни бўлиб, бу ўз навбатида иқтисодий хавфсизликка ҳам салбий таъсир кўрсатмай қолмайди.

Бу ҳолатлар капиталнинг мамлакат ҳудудидан ноқонуний чиқиб кетиши, уюшган жиноятчилик, экстримизм, терроризм, коррупция, иқтисодий жиноятлар, гиёҳвандлик моддалари ва одам савдоси ҳамда бошқа жиноятларнинг молиялаштириши каби ўта хавfli унсурларни ўз ичига олиши ҳам мумкин.

Кўп йиллар давомида дунёда жиноий фаолиятдан олиниб легаллаштирилган даромадлар ҳар йили жаҳон ялпи ички маҳсулотининг 2 дан 5 фоизигача ёки пул шаклида 800 миллиарддан 2 триллион АҚШ долларигача бўлган¹⁰.

Ривожланаётган мамлакатлар ҳар йили порахўрлик, маблағларни ноқонуний ўзлаштириш ва бошқа коррупцион жиноятлар туфайли 20 дан 40 миллиард АҚШ долларигача маблағ йўқотишади. Коррупциядан тушган даромадларнинг катта қисми жаҳон молия марказларида “хавфсиз бошпана” топади. Бу жиноий оқимлар дунёнинг энг қашшоқ мамлакатларини янада қашшоқлашишига олиб келади ҳамда иқтисодий ривожланиш дастурларининг самарасини йўқотади. Жабрланганлар орасида таълимга муҳтож болалар, даволанишга муҳтож беморлар, бир сўз билан айтганда, жамиятнинг барча аъзолари бор. Улар аслини олганда давлат маблағлари ўзларининг ҳаётларини яхшилаш учун сарфланаётганига ишонч ҳосил қилишни истайдилар¹¹.

Халқаро экспертларнинг маълумотларига кўра, Шайхай Ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатларнинг бошқа давлатлар билан товар айирбошлашдаги йиллик фарқи қарийб олти юз етмиш беш миллиард АҚШ долларини ташкил этади¹².

¹⁰ Asset Recovery Handbook. A Guide for Practitioners. Jean-Pierre Brun, Larissa Gray, Clive Scott, Kevin M. Stephenson. Ngozi N. Okonjo-Iweala. Managing Director, The World Bank, Yury Fedotov Executive Director, UNODC. Preface. <https://star.worldbank.org/sites/star/files/Asset%20Recovery%20Handbook.pdf>.

¹¹ Asset Recovery Handbook. A Guide for Practitioners. Jean-Pierre Brun, Larissa Gray, Clive Scott, Kevin M. Stephenson. Ngozi N. Okonjo-Iweala. Managing Director, The World Bank, Yury Fedotov Executive Director, UNODC. Preface. <https://star.worldbank.org/sites/star/files/Asset%20Recovery%20Handbook.pdf>.

¹² Қозоғистоннинг Остона шаҳрида 2022 йил сентябрь ойида ўтказилган Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар Бош прокурорларининг 20-йиғилиши. <https://tass.ru/ekonomika/15843253>.

Эҳтимол, бу пул маблағларининг бир қисми жиноий мақсадларда, жумладан, терроризм ва экстремизмни молиялаштиришда ҳам фойдаланилиши мумкин. Шу нуқтаи назардан Қозоғистон Бош прокурори Берик Асиров “жиноий активлар”ни келиб чиқиш давлатига қайтариш бўйича ўз тажрибаси билан ўртоқлашди¹³.

Бирлашган Миллатлар ташкилоти Бош Ассамблеясининг 74-сессияси раислик қилувчиси Тижани Муҳаммад-Банденинг таъкидлашича, баъзи ҳисоб-китобларга кўра, глобал ялпи ички маҳсулотнинг ўн фоизига тенг активлар ҳозирда офшорларда яширинган. Баъзи корпорациялар томонидан қўлланилаётган фойдани “қайта тақсимлаш” схемалари туфайли давлатлар беш юздан олти миллиард АҚШ долларигача солиқлар тўланмасдан қолади. Катта миқдордаги бюджет маблағлари порахўр амалдорлар чўнтагига тушади¹⁴.

Шулар билан бирга Европолнинг 2021 йилдаги Оғир ва уюшган жиноятчилик таҳдидини баҳолаш натижаларига кўра¹⁵, Европа Иттифоқига аъзо давлатлар ҳудудида фаолият юритаётган жиноий гуруҳларнинг етмиш фоизи Иттифокнинг учдан ортик давлатида фаол бўлиб, олти беш фоизи аҳолиси нисбатан кўп давлатлар ҳисобига тўғри келади.

Уюшган жиноятчилик асосан даромад орттиришга қаратилади, Европа Иттифоқи давлатларида унинг ҳар йилги ўртача даромади 139 миллиардни ташкил этади. Мазкур даромадлар уюшган жиноят, шунингдек терроризм, одам савдоси, гиёҳвандлик моддалари савдоси, коррупция ва бошқа жиноятларни келгусида молиялаштирилишига, гуруҳларнинг тобора давлат ва иқтисодиётнинг ичига кириб боришига имконият яратади.

Юқоридаги статистик кузатиш маълумотлари хавфнинг қанчалик юқорилигидан далолат бераётганини инобатга олсак, ички иқтисодиёт криминаллашувининг реал ҳолати, шунингдек, чет элга ноқонуний йўл билан ўтказилган капитал миқдорини фақат тахмин қилиш мумкин.

Капиталнинг чиқиб кетиши ҳолатларидан Ўзбекистон Республикасини ҳам истисно қилиб бўлмайди. Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосиё гуруҳи томонидан Ўзбекистон Республикасининг жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш, терроризмни молиялаштириш ва оммавий қирғин қуролини тарқатишни молиялаштиришга қарши курашиш миллий тизимини баҳолаш бўйича 2022 йилдаги ҳисоботига кўра, Ўзбекистон Марказий Осиёнинг катта иқтисодий

¹³ Қозоғистон Бош прокурори Берик Асировнинг Остона шаҳрида 2022 йил сентябрь ойида ўтказилган Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар Бош прокурорларининг 20-йиғилишида сўзлаган нутқидан. <https://tass.ru/ekonomika/15843253>.

¹⁴ Бирлашган Миллатлар ташкилоти Бош Ассамблеясининг 2020 йил 2 мартда ўтказилган 74-сессияси раислик қилувчиси Тижани Муҳаммад-Банденинг нутқидан. <https://news.un.org/ru/story/2020/03/1373551>.

¹⁵ An official website of the European Union. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/confiscation-and-asset-recovery_en/ (мурожаат қилинган вақти: 08.06.2023).

марказларидан ҳисобланади, улкан фойдали қазилма бойликларига эга ва уларни қазиб олиш имкониятлари мавжуд¹⁶.

Ўзбекистонда 2018-2019 йилларда ўртача ҳисобда йилида 100 тонна атрофида соф олтин қазиб олинган бўлиб, мамлакатимиз ушбу кўрсаткич бўйича жаҳонда 11-ўринда туради¹⁷.

Ўзбекистоннинг савдо ҳажми бўйича энг йирик ҳамкорлари Хитой, Россия, Туркия ва Қозоғистон ҳисобланган¹⁸.

Евроосиё гуруҳи томонидан Ўзбекистон Республикасининг жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш, терроризмни молиялаштириш ва оммавий қирғин қуролини тарқатишни молиялаштиришга қарши курашиш миллий тизимини баҳолаш бўйича 2022 йилдаги ҳисоботида биноан, Ўзбекистон Республикаси прокуратураси органлари томонидан 2016-2020 йилларда хорижий давлатларга 800 млн. АҚШ долларида ортиқ миқдордаги активларни аниқлаш ва хатлаш масалаларида халқаро-ҳуқуқий ёрдам кўрсатишни сўраб 24 та сўров юборилган¹⁹.

Ушбу ҳисоботга кўра, Ўзбекистон Республикаси бугунги кунда жаҳон молиявий марказларидан ҳисобланмайди,²⁰ шу каби сабаблар асносида, пул маблағлари, бошқа мулк ва активлар натижасида олинган моддий қимматликлар мамлакатга эмас, балки унинг ташқарисига турли йўллар билан олиб чиқилиб кетилиши хавфи янада ортиши мумкин.

Шу ўринда, “агар давлат миллий иқтисодиётнинг криминаллашув даражасини пасайтириш чораларини кўрмаса, у аслида капиталнинг четга чиқиши учун шароитлар яратади”²¹ – деб В.И.Глотов ва Ю.И.Немцовлар айтиш ҳақиқат бўлган фикрларни берганлар.

Дарҳақиқат, жиноий фаолиятга барҳам бериш ва уни олдини олишда, уларни молиялаштириш манбааларидан маҳрум этиш муҳим аҳамиятга эга.

Бироқ, бугунги кунда миллий қонунчиликда “жиноий активлар”нинг ўзи нималиги, мол-мулкни жиноий актив деб топиш, уни келиб чиққан давлатига қайтариш бўйича етарли даражада норматив ҳужжатлар қабул қилинмаганлиги, шу

¹⁶ Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосиё гуруҳи томонидан Ўзбекистон Республикасининг жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш, терроризмни молиялаштириш ва оммавий қирғин қуролини тарқатишни молиялаштиришга қарши курашиш миллий тизимини баҳолаш бўйича 2022 йилдаги ҳисоботи. 22-варақ.

¹⁷ [Global mine production by country | World Gold Council](https://www.gold.org/global-mines). мурожаат қилинган сана: 05.05.2023 йил.

¹⁸ <https://api.stat.uz/api/v1.0/data/tashqi-savdo-export-mamlakatlar-boyicha?lang=ru&format=xlsx>. [Электрон ресурс] (мурожаат қилинган сана: 05.05.2023)

¹⁹ Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосиё гуруҳи томонидан Ўзбекистон Республикасининг жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш, терроризмни молиялаштириш ва оммавий қирғин қуролини тарқатишни молиялаштиришга қарши курашиш миллий тизимини баҳолаш бўйича 2022 йилдаги ҳисоботи. Б-104.

²⁰ Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосиё гуруҳи томонидан Ўзбекистон Республикасининг жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш, терроризмни молиялаштириш ва оммавий қирғин қуролини тарқатишни молиялаштиришга қарши курашиш миллий тизимини баҳолаш бўйича 2022 йилдаги ҳисоботи. Б-22.

²¹ В.И.Глотов, Ю.И.Немцов. К вопросу вывода капиталов из экономики России на современном этапе // Россия табиий фанлар академиясининг Ахборотномаси. 2015. № 6. Б-32.

билан бирга халқаро ҳамкорлик бўйича зарур инструментлар тўлик шакллантирилмаганлиги жиноий активларни мамлакатга қайтаришда бирмунча қийинчиликларни юзага келтиради.

“Жиноий актив” тушунчаси тўғри белгилаб олиш, жиноят оқибатида етказилган зарар ёки жиноятга алоқадор бўлган ҳар қандай кўринишдаги мол-мулкни қайтариш орқали жиноятчиликка қарши кураш, олдини олиш, уни сармоядан маҳрум қилиш, жабрланганларнинг ҳуқуқларини том маънода тиклаш, жамиятнинг фаровонлигини таъминлаш, умуман олганда адолатли ҳуқуқий давлат қуришда муҳим аҳамият касб этади.

Миллий қонунчиликда “жиноий активлар” тушунчаси ёритилмаган бўлсада, ўзаро боғлиқ бўлган айрим тушунчаларнинг таърифларини кўриб чиқишимиз мумкин.

Актив (лот. луғавий маъноси *activus* - фаол, таъсирчан, ишчан) — 1) бухгалтерия балансининг чап қисми, корхонанинг муайян санада ва пул ифодасида барча воситаларини, уларнинг таркиби ва жойлашувини (асосий фондлар, айланма воситалар, пул воситалари, капитал сарфлар, қарздорлик талабномалари ва бошқалар) акс эттиради; 2) корхона ёки ташкилотнинг мулкни ёки ресурслари (бино, машина, нақд пул, қимматбаҳо қоғозлар ва бошқалар)²².

Кўриб чиқиладиган ҳуқуқий муносабатлар соҳасидаги фундаментал асосларни шакллантиришда универсал хусусиятга эга бўлган Бирлашган миллатлар ташкилотининг 1988 йилдаги Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларнинг ноқонуний айланишига қарши кураш тўғрисидаги конвенцияси (Вена конвенцияси)²³ алоҳида ўрин эгаллайди. Конвенция иштирокчи давлатларининг жиноий даромадларнинг бошқа шаклларга ўтказилиши ва ҳаракатланишини олдини олиш бўйича комплекс чоралар кўриш мажбуриятларига оид қоидалар ишлаб чиқилган.

Ҳужжат нафақат гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларнинг қонунга ҳилоф равишда муомаласи соҳасидаги қилмишларни жиноий жавобгарликка тортишни кенгайтирди, балки давлатлар ва уларнинг ваколатли органларини халқаро кидирув, мол-мулкни “музлатиш”, хатлаш, жиноий фаолиятдан олинган пул маблағлари, бошқа мол-мулк ва мол-мулкни мусодара қилиш бўйича ҳамкорлик соҳасида сезиларли даражада яқинлашишига ҳам таъсир кўрсатди.

Шундай қилиб, Вена конвенциясига кўра, “мулк” атамаси ҳар қандай моддий, номоддий, кўчар, кўчмас активларни, шу жумладан бундай активларга бўлган ҳуқуқни, бевосита ёки билвосита олинган ёки сотиб олинган ҳар қандай мулк ёхуд уларда иштирокчи тасдиқловчи ҳуқуқий ёки бошқа ҳужжатларни англатади.

Юқоридаги халқаро-ҳуқуқий қоидалар 1999 йилдаги Терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисидаги универсал халқаро конвенция²⁴ да ҳам кўрсатиб ўтилган. Ушбу ҳужжатга кўра, “маблағлар” деганда ҳар қандай активлар,

²² <https://qomus.info/encyclopedia/cat-a/aktiv-uz/>. (Мурожаат қилинган вақти: 05.05.2023 й.);

²³ Бирлашган миллатлар ташкилотининг Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларнинг ноқонуний айланишига қарши кураш тўғрисидаги конвенцияси. 1988 йил. Вена. <https://lex.uz/docs/2614140>

²⁴ Бирлашган миллатлар ташкилотининг “Терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисидаги конвенцияси. 1999 йил 9 декабрь. Нью-Йорк. <https://lex.uz/docs/2123740>.

бундай активларга бўлган ҳуқуқ ёки уларда улуш шартларида иштирок этиш, шунингдек ҳужжатлар, шу жумладан уларнинг электрон ёки рақамли шакллари тушунилади. Шу билан бирга, жиноий фаолият натижасида олинган ёки бошқа йўл билан қўлга киритилган маблағларга мурожаат қилиш учун конвенция инглиз тилида “даромад” деган маънони англатувчи “Proceeds” махсус атамасини киритди.

Булардан ташқари, жиноий активларнинг чет элда ҳаракатланишига қарши курашиш ва уларни келиб чиққан мамлакатларига БМТ универсал конвенциялари даражасида қайтариш соҳасида халқаро ҳуқуқий базани шакллантиришнинг мантиқий давоми бўлган 2000 йилдаги “Трансмиллий уюшган жиноятчиликка қарши” (Палермо) конвенцияси²⁵ халқаро ҳуқуқ тарихида биринчи марта кун тартибига глобал коррупцияга қарши умумий кураш ва жиноий фаолиятдан олинган даромадларни хатлаш ва мусодара қилиш масалаларини киритди.

Хусусан, “мулк” атамаси моддий ва номоддий шаклдаги, кўчар ва кўчмас, мулкда ёки унга бўлган ҳуқуқда ифодаланган, бирон-бир мол-мулкка бўлган ҳуқуқни ёхуд тегишлилик муносабати акс эттирув ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатларни ифода этувчи ҳар қандай шаклдаги ресурслар сифатида ёритилди. “Жиноятдан олинган даромад” термини эса бевосита ёки билвосита жиноят содир этиш натижасида қўлга киритилган ҳар қандай шаклдаги мол-мулк сифатида таърифланди.

“Жиноий активлар”ни келиб чиқиш мамлакатига қайтариш масаласи тарихда илк бор Бирлашган миллатлар ташкилотининг 2003 йил 31 октябрда қабул қилинган Коррупцияга қарши конвенциясида²⁶ қўлланилди. Мазкур Конвенция яна шуниси билан аҳамиятлики, унинг мақсадларидан бири коррупциянинг олдини олиш ва унга қарши курашишда, шу жумладан активларни қайтариш борасида халқаро ҳамкорлик ҳамда техник ёрдам кўрсатилишини рағбатлантириш, осонлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ҳисобланади.

Унга кўра, “мол-мулк” деганда ҳар қандай моддий ёки номоддий, кўчмас ва кўчар активлар, буюмлар ёки ҳуқуқлар орқали ифодаланган активлар ҳамда бундай активларга мулкий ҳуқуқни ёхуд уларнинг муносиблигини исботлайдиган юридик ҳужжатлар ёинки далолатномалар каби ҳар қандай активлар, “жиноий даромадлар” деганда бирон жиноятни содир этиш натижасида бевосита ёки билвосита, харид қилинган ёки қўлга киритилган ҳар қандай мол-мулк назарда тутилади.

Халқаро ҳуқуқий ҳужжатларда “жиноий активлар” тушунчаси тўғридан-тўғри ёритилмаган бўлсада, хорижий адабиётлар ва интернет нашрларда бу термин “criminal assets” ёки “stollen assets”²⁷ деб юритилиб, ўзбек тилида “жиноий активлар”, “талон-торож қилинган активлар” маъноларини беради.

²⁵ Бирлашган миллатлар ташкилотининг “Трансмиллий уюшган жиноятчиликка қарши” конвенцияси. 2000 йил 15 ноябрь. Нью-Йорк. <https://lex.uz/ru/docs/1304566>

²⁶ Бирлашган миллатлар ташкилотининг Коррупцияга қарши Конвенцияси. <https://lex.uz/docs/1461329>

²⁷ Asset Recovery Handbook. A Guide for Practitioners. Jean-Pierre Brun, Larissa Gray, Clive Scott, Kevin M. Stephenson. Ngozi N. Okonjo-Iweala. Managing Director, The World Bank, <https://star.worldbank.org/sites/star/files/Asset%20Recovery%20Handbook.pdf>.

Миллий қонунчиликда эса, Ўзбекистон Республикасининг 2004 йил 26 августдаги “Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга, терроризмни молиялаштиришга ва оммавий қирғин қуролини тарқатишни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида”ги қонунида, жиноий фаолиятдан олинган даромадлар — жиноят содир этиш натижасида олинган пул маблағлари ва бошқа мол-мулк, шунингдек бундай мол-мулкдан фойдаланиш орқали олинган ҳар қандай фойда ёки наф, худди шунингдек тўлиқ ёки қисман бошқа мол-мулкка айлантирилган ёхуд ўзгартирилган ёки қонуний манбалар ҳисобидан олинган мол-мулкка қўшилган пул маблағлари ва бошқа мол-мулк деб белгиланган²⁸.

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят ва Жиноят-процессуал кодексларида “жиноий активлар” тушунчасини очиб беришга хизмат қилиши мумкин бўлган элементларни кўришимиз мумкин.

Масалан, Жиноят кодексининг 243-моддасида жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш, яъни мулк (пул маблағлари ёки бошқа мол-мулк) жиноий фаолият натижасида топилган бўлса, уни ўтказиш, мулкка айлантириш ёхуд алмаштириш йўли билан унинг келиб чиқишига қонуний тус бериш, худди шунингдек бундай пул маблағлари ёки бошқа мол-мулкнинг асл хусусиятини, манбаини, турган жойини, тасарруф этиш, кўчириш усулини, пул маблағларига ёки бошқа мол-мулкка бўлган ҳақиқий эгаллик ҳуқуқларини ёки унинг кимга қарашлилигини яшириш ёхуд сир сақлаш учун жиноий жавобгарлик белгиланган.

Шулар билан бирга, Ўзбекистон Республикасининг амалдаги Жиноят кодекси саккизинчи бўлимида атамаларнинг ҳуқуқий маъноси ёритилган бўлиб, бу ерда ҳам предмет бўлиши эҳтимоли нуқтаи назаридан “жиноий активлар”нинг ҳуқуқий табиатини очиб бериши мумкин бўлган элементларни кўриб чиқишимиз мумкин: **валюта қимматликлари; гиёҳвандлик воситалари; гиёҳвандлик воситаларининг аналоглари; катта экин майдони; прекурсорлар; психотроп моддалар; радиоактив материаллар;**

хўжалик юритувчи субъект; чет эл валютаси; ўртача катталиқдаги экин майдони; ҳужжат.

Жиноят-процессуал кодексининг 211-моддасига кўра, гумон қилинувчига, айбланувчига, судланувчига, маҳкумга тегишли бўлган жиноят қуроллари мусодара қилиниши керак ва улар тегишли муассасаларга топширилади ёки йўқ қилиб юборилади. Гумон қилинувчига, айбланувчига, судланувчига, маҳкумга тегишли бўлмаган мол-мулк қонуний эгаларига, мулкдорларига ёки уларнинг ҳуқуқий ворисларига, шунингдек меросхўрларига қайтариб берилади.

Назарий жиҳатдан эса, Б.П.Зокиров ўзининг диссертациясида “жиноий актив” тушунчасига – “мансабдор шахсларнинг коррупциявий жиноятлар натижасида олинган пул маблағлари ва бошқа мол-мулк, шунингдек, бундай мулкни ишлатишдан

²⁸ Ўзбекистон Республикасининг 2004 йил 26 августдаги “Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга, терроризмни молиялаштиришга ва оммавий қирғин қуролини тарқатишни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида”ги қонуни. <https://lex.uz/docs/283717>.

олинган ҳар қандай фойда, тўлиқ ёки қисман бошқа мулкка айлантирилган ёки ўзгартирилган ёхуд ушбу мулкларга бўлган ҳуқуқни ифодаловчи ҳужжатлар, актлар” деб таъриф берган.

Чет эллик олимлардан О.Р.Корзун, Д.Я.Примаков, М.М.Шигрева “жинойй актив” тушунчасига таъриф бермаган бўлсаларда, бу терминни коррупцион фаолият натижасида талон-торож қилинган давлат маблағларини қайтариш жараёни билангина боғлашган²⁹.

В.В.Кудряшов эса, “жинойй актив”ларни коррупция, гиёҳванд моддалар савдоси, шунингдек уюшган жиноятчилик билан боғлайди³⁰.

Амалга оширилган илмий изланишлардан келиб чиқиб, “Жиноий активларни қайтариш тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси қонунининг лойиҳасини ишлаб чиқиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблаймиз.

---

²⁹ О.Р.Корзун, Д.Я.Примаков, М.М.Шигрева/ Проблема возврата незаконно нажитых активов: опыт России, Украины и зарубежных стран/М.,2016;

³⁰ В.В.Кудряшов, Международно-правовые аспекты поиска и репатриации похищенных активов//Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения № 6 — 2017